

Smjernice za učinkovitu međunarodnu praksu

Borba protiv korupcije i jačanje integriteta:
Suvremeni izazov za kvalitetu i
vjerodostojnost visokog obrazovanja

Stavovi i mišljenja izražena u ovom dokumentu mišljenja su njegovih autora i ne predstavljaju nužno stavove UNESCO-a, IIEP-a ili CHEA-e. Ovdje korištena određenja i prezentirani materijali koji upućuju na pravni status neke zemlje, regije, grada ili područja, njihovih granica te nadležnih tijela ili vlasti, ni u kojoj mjeri ne predstavljaju službene stavove i mišljenja UNESCO-a, IIEP-a ili CHEA-e.

© 2016 Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu i Vijeće za akreditaciju u visokom obrazovanju. Sva prava pridržana.

Istraživačke publikacije, prezentacije, bilteni, upute, informacijski listovi, brošure i izvješća dostupna na službenim mrežnim stranicama CHEA-e (ne uključujući komercijalne publikacije i bazu podataka) mogu se kopirati i distribuirati, pod uvjetom da se (1) materijali ne mijenjaju i ne prilagođavaju, (2) materijali ne koriste u komercijalne svrhe, (3) CHEA odgovarajuću atribuira i (4) primatelje informira o postojećim ograničenjima na uporabu materijala koje određuje CHEA. Ovo je samo skraćeni pregled naših autorskih prava; za njihov detaljniji pregled, korisnici se upućuju na [Uvjete korištenja](#).

Službena inačica ove publikacije je na engleskom jeziku. U slučaju da je dokument objavljen u prijevodu, moguća su neka odstupanja od izvornika.

Pripremio Sir John Daniel,
znanstveni suradnik - Contact North | Contact
Nord, u suradnji sa
Stručnom skupinom IIEP-UNESCO-a i
CHEA/CIQG-a, koja se sastala u ožujku 2016.
u Washingtonu, DC.

Sadržaj

Borba protiv korupcije i jačanje integriteta	8
Osvještavanje problema	9
Smjernice za dionike	10
Osiguravanje kvalitete.....	11
Novi oblici visokog obrazovanja.....	12
Primjeri korupcije i kako ih sprječiti	13
1. Borba protiv korupcije kontekstu reguliranja sustava visokog obrazovanja ...	13
2. Borba protiv korupcije u kontekstu nastavne djelatnosti visokih učilišta	14
3. Borba protiv korupcije u kontekstu privlačenja i upisa studenata.....	15
4. Borba protiv korupcije u kontekstu ocjenjivanja studenata.....	16
5. Borba protiv korupcije u kontekstu legitimnosti visokog učilišta i kvalifikacija koje izdaje	16
6. Borba protiv korupcije u kontekstu objavljivanja znanstvenih radova i publikacija.....	18
7. Borba protiv korupcije u kontekstu podizanja javne svijesti	18
Sljedeći korak: poziv na akciju.....	20
Prilog I: Matrica primjera učinkovitih preventivnih aktivnosti, prema skupinama dionika	22
Prilog II: Odabrane reference o slučajevima korupcije	31
Prilog III: Sudionici skupa o korupciji	34

SMJERNICE ZA UČINKOVITU MEĐUNARODNU PRAKSU

Borba protiv korupcije i jačanje integriteta: Suvremenih izazova za kvalitetu i vjerodostojnost visokog obrazovanja

Neopravдано изостављање, присвајање, примање мита, варење, корупција, пријевара, проневјера, изнуда, пристраност, узнемирањавање, лажно представљање ...

Ovo su samo neki primjeri nepoštenih praksi – често skrivenih iza eufemističkog naziva nedolično ponašanje – koje potkopavaju kvalitetu i vjerodostojnost visokog obrazovanja svugdje u svijetu. U ovome ćemo dokumentu koristiti izraz „korupcija“ kao opći pojam za označavanje takvih zlouporaba te se prvenstveno usredotočiti na rad visokih učilišta (VU).

Zabrinuti zbog sve učestalijih medijskih natpisa o korupciji u području visokog obrazovanja, UNESCO-ov Međunarodni institut za planiranje obrazovanja (*International Institute for Educational Planning - IIEP*) te Međunarodna grupa za kvalitetu američkog Vijeća za akreditaciju u visokom obrazovanju (*International Quality Group of the US Council for Higher Education Accreditation - CHEA/CIQG*) udružili su snage na stručnom skupu u Washingtonu 30. - 31. ožujka 2016. Korupcija u visokom obrazovanju dinamičan je fenomen. Stručna je skupina izradila i objavila ove Smjernice kako bi osvijestila institucije u području visokog obrazovanja da je potrebno pojačati napore u borbi protiv akademske korupcije. Sustavi osiguravanja kvalitete u ovome području trebali bi preuzeti vodeću ulogu u toj borbi.

IIEP ima dugogodišnje iskustvo u istraživanju i razvoju kapaciteta u području etike i korupcije u obrazovanju, kao i unutarnjeg i vanjskog osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju na međunarodnoj razini. IIEP također djeluje kao posrednik u razvoju i diseminaciji strategija za borbu protiv korupcije u obrazovanju te razvoj sustava osiguranja kvalitete u skladu s nacionalnim potrebama.

CHEA/CIQG je jedna od vodećih organizacija u području osiguravanja kvalitete i donošenja relevantnih politika na međunarodnoj razini, koja okuplja akademsku zajednicu i druge dionike u visokom obrazovanju te osigurava platformu za dijalog i promišljanje o ključnim pitanjima kvalitete.

Sastanak u Washingtonu slijedio je nakon IIEP-ova foruma posvećenog kreiranju politika očuvanja i razvoja integriteta visokog obrazovanja (*IIEP Policy Forum on Planning Higher Education Integrity*), održanog u Parizu u ožujku 2015., na kojem je naglašena ključna uloga sustava osiguravanja kvalitete u borbi protiv korupcije. Stručna se skupina u svojemu radu

djelomice nastavljala na jedan raniji dokument, *Prema učinkovitoj praksi: Rješavanje problema trgovine visokoobrazovnim kvalifikacijama*, koji su nakon sličnog procesa 2009. zajednički izradili UNESCO i CHEA. Kao što je u tom dokumentu navedeno: „Trgovanje diplomama jedan je od aspekata rastuće korupcije u visokom obrazovanju koja je, nažalost, posljedica sve lakšeg pristupa visokom obrazovanju na globalnoj razini“.

U tom je kontekstu prije svega razmatrana ključna uloga osiguravanja kvalitete u jačanju akademskog integriteta i borbi protiv korupcije. Postalo je međutim jasno da institucijski sustav osiguravanja kvalitete sam ne može podnijeti cijelokupan teret rješavanja ovog gorućeg problema, budući da korupcija utječe na integritet akademskih djelatnosti i iznad i ispod djelokruga njegova rada. Iznad, ona može utjecati na tijela državne uprave i društvo u cjelini, a ispod može biti prisutna na svim razinama visokog učilišta. Da bi se ovaj problem riješio, potrebno je zahvatiti mnogo šire područje.

Osvještavanje problema

Namjera iza ovoga dokumenta jest osvijestiti institucije u području visokog obrazovanja širom svijeta – naročito tijela za osiguravanje kvalitete – o ozbiljnosti problema. Visoka učilišta, vlade, poslodavci i društvo u globalu, podjednako u razvijenim zemljama i zemljama u razvoju, previše olako prelaze preko problema koruptivnih praksi, smatrajući da se one događaju negdje drugdje ili se jednostavno oglušujući na glasine o zlouporabama u vlastitoj instituciji. Jedan je kineski znanstvenik korupciju u visokom obrazovanju nazvao „malignim tumorom“, za što je bila potrebna određena doza hrabrosti. Slična je hrabrost potrebna i akademskoj zajednici i upravama visokih učilišta u drugim zemljama, podjednako razvijenima i onima u razvoju.

U vrijeme kada vijesti o javnim osobama koje su bile upletene u primanje mita, skrivanje novca u *offshore* tvrtkama, izbjegavanje poreza, seksualno uzneniranje i slično gotovo svakodnevno pune naslovnice, zbog čega bi visoko obrazovanje plivalo protiv struje?

Jedan je mogući razlog što se u većini zemalja od akademskih građana očekuje da budu lideri i pokretači razvoja u svojim zajednicama. Iskuse li koruptivno ponašanje tijekom svog studija i dožive li ga kao ubičajenu pojavu, manje je vjerojatno da će sami izbjegavati takvu praksu kasnije u životu. Kako je istaknuo jedan indijski liječnik, koji je stavljen pod policijsku zaštitu nakon što je razotkrio razgranatu mrežu korupcije na medicinskim fakultetima vezanu za namještanje i prodaju prijamnih ispita: „Sljedeću generaciju liječnika učimo kako varati čak i prije nego što prvi put uđu u predavaonicu“.

Drugi razlog zašto je potrebno obratiti posebnu pozornost na korupciju u visokom obrazovanju jest taj što potrebe društva ne mogu biti ispunjene ako se završetkom studija ne stječu kompetencije koje se visoka učilišta obvezuju osigurati. Sektor zdravstva nije jedino područje gdje su ljudski životi ugroženi ako diplomirani stručnjaci ne posjeduju znanja i kompetencije

koje se navode u diplomama stečenima na akreditiranim visokim učilištima. Korupcija u visokom obrazovanju nosi visoku cijenu za društvo. Pa ipak, gotovo svakodnevno čujemo za slučajeva političara – čak i šefova država – koji se pozivaju na važnost visokog obrazovanja i njegove veće dostupnosti, a sami istovremeno imaju lažne doktorate znanosti i toga se ne srame!

Smjernice za dionike

Svrha je ovog dokumenta dionicima osigurati smjernice za učinkovitu međunarodnu praksu u borbi protiv korupcije u visokom obrazovanju – s posebnim naglaskom na ulogu koju bi u tome trebalo imati osiguravanje kvalitete. Dokument sadrži i matricu s popisom glavnih problema koji zahtijevaju izravnu akciju, prema skupinama dionika koji bi to trebali provesti.

U matricu je, uz regulativu sustava visokog obrazovanja i podizanje javne svijesti, uključeno i pet temeljnih funkcija visokog učilišta: organiziranje nastave, upisi, ispitivanje i ocjenjivanje, izdavanje isprava o stečenim akademskim/stručnim nazivima i akademskim stupnjevima te objavljivanje radova/publikacija. Fokus na znanstveno-istraživački rad ovdje smo ograničili na potonje dvije funkcije. Premda područje ugovaranja i vođenja istraživačkih projekata sadrži značajan potencijal za korupciju, taj segment i pitanje šireg finansijskog poslovanja visokog učilišta nisu obuhvaćeni ovim dokumentom.

Od sedam skupina dionika navedenih u matrici, na tri je potrebno posebno se osvrnuti. Kao prvo, studenti: premda oni mogu biti izravno uključeni u korupciju, studenti su također i ključni saveznici u njezinu suzbijanju. Uzevši da će cijeli život biti bivši studenti svog visokog učilišta, studentima je više od ikog drugog u interesu da je ono na glasu kao institucija koja drži do kvalitete i etičnosti. Štoviše, uključivanjem studenata u postupke usmjerene na iskorjenjivanje korupcije potiče se veća transparentnost akademskih procesa, što je još jedan važan čimbenik jačanja integriteta. Sunčeva je svjetlost dobar dezinficijens!

Isto tako, ključnu ulogu u sprečavanju korupcije unutar visokog učilišta imaju i nastavnici, budući da je njihov rad izravno povezan sa svih pet akademskih funkcija koje smo identificirali u matrici. Velika većina nastavnika svoj posao nedvojbeno voli obavljati pošteno. Dva ih čimbenika, međutim, guraju u suprotnom pravcu: sve češće zapošljavanje nastavnika samo u dijelu radnog vremena u razvijenim zemljama te niske plaće nastavnika u mnogim zemljama u razvoju utječu na njihovu privrženost matičnoj instituciji. Predavače koji rade nekoliko poslova da bi sastavili kraj s krajem teško možemo kriviti za nedostatan angažman u obrani nekog visokog učilišta i njegova ugleda. Pritisak uprave visokog učilišta također može potkopati nečiju čestitost. Nekvalificiranim se medicinskim sestrama tako dopušta da diplomiraju jer visoko učilište ne želi ugroziti dotok prihoda od školarina takvih (najčešće stranih) studenata. Nastavnici koji su uključeni u takvu prijevaru ne žele je razotkriti iz straha da ne izgube posao.

Konačno, mediji i organizacije civilnog društva mogu imati značajnu ulogu u razotkrivanju i sprečavanju korupcije. To može uključivati i društvene medije, premda njihova uloga može ići u oba smjera. U nekim su zemljama - dobar je primjer Nigerija - mediji vrlo angažirani i vole izvještavati o primjerima individualne i institucijske korupcije, no u drugima su oni mnogo neskloniji iznositi neugodnu istinu.

Potrebne su dvije napomene o međunarodnoj perspektivi ovoga dokumenta. Kao prvo, ovdje smo se usredotočili na akademska pitanja koja su relevantna za visoka učilišta u većini zemalja u svijetu. U Sjedinjenim Američkim Državama, sveučilišni sport i prateća industrija – vrijedna milijarde dolara – otvaraju brojne mogućnosti za akademsku korupciju, no taj problem nije toliko prisutan drugdje u svijetu. Kao drugo, stavovi o moralnosti pojedinih praksi razlikuju se od zemlje do zemlje. U nekim se dijelovima svijeta ono što bismo nazvali plagijatom smatra jednostavno iskazivanjem poštovanja nekom autoritetu kopiranjem njegova rada. Negdje se drugdje ono što smatramo nepotizmom u lokalnoj kulturi doživljava kao ispunjenje obveze stvaranja novih radnih mjesta za rodbinu i prijatelje. Koncept 'sukob interesa' stran je u mnogim zemljama.

U današnjem svijetu u kojem milijuni studenata odlaze na studij u inozemstvo, oni unaprijed moraju znati koje vrste ponašanja njihovo visoko učilište smatra neetičnim. Mnogi su studenti upropastili svoje karijere jer su kažnjeni za nešto što je u njihovim zemljama uobičajena praksa.

Osiguravanje kvalitete

Osiguravanje kvalitete, središnja tema ovoga dokumenta, spona je u borbi protiv korupcije na višim i nižim razinama. Razlikujemo vanjsko osiguravanje kvalitete, koje provode agencije, i unutarnje osiguravanje kvalitete, koje se usustavljuje na samim visokim učilištima. U razvijenim sustavima visokog obrazovanja vanjsko osiguravanja kvalitete, kojim se kvaliteta 'potvrđuje', u znatnoj mjeri ovisi o djelovanju unutarnjeg sustava osiguravanja kvalitete, koji bi kvalitetu doista i trebao 'osiguravati'.

Ključni je uvjet za osiguravanje kvalitete općenito, a konkretno borbu protiv korupcije - poticanje unutarnje kulture kvalitete na visokim učilištima, odnosno postojanje unutarnjeg okvira/sustava osiguravanja kvalitete. U prvome se od sedam [Načela kvalitete](#), koje je 2015. definirala CHEA/CIQG, naglašava da „primarna odgovornost za osiguravanje i postizanje kvalitete u visokom obrazovanju leži na visokim učilištima i njihovim zaposlenicima“.

Vanjsko osiguravanje kvalitete može predstavljati korisnu potporu unutarnjim sustavima osiguravanja kvalitete. Valja međutim napomenuti da je opći trend u svijetu smanjenje aktivnosti vanjskog osiguravanja kvalitete kako sustavi visokog obrazovanja sazrijevaju. Kod takvih procesa vanjskog osiguravanja kvalitete koji slijede pristup procjene rizika, učestalost i intenzitet

provjere visokog učilišta prilagođavaju se ovisno o procjeni vjerojatnosti - temeljenoj na prethodnom iskustvu - da će na konkretnom visokom učilištu doći do slabljenja kvalitete. Rizik je od korupcije kod ovakvih postupaka rijetko eksplicitan. I kao što vanjski revizori znaju ostati zatečeni otkrićem korporativne prijevare velikih razmjera, i agencije za vanjsko osiguravanje kvalitete kroz svoje postupke ponekad otkrivaju slučajevе korupcije na visokim učilištima koji se nisu dali ni naslutiti. Osim toga, premdа većina zemalja danas ima nacionalna tijela za vanjsko osiguravanje kvalitete, suradnja s njima katkad je na dobrovoljnoj razini (primjerice, u Indiji). Učinkovit unutarnji sustav osiguravanja kvalitete i dalje je najbolja obrana protiv korupcije i pada kvalitete.

Iznad sustava osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju nalaze se tijela državne uprave, koja su često odgovorna za akreditiranje visokih učilišta i koja im daju ovlasti da izdaju diplome i potvrde o kvalifikaciji. Ista tijela također osnivaju nacionalne agencije za osiguravanje kvalitete i definiraju njihov djelokrug rada. Ovakva situacija stvara brojne mogućnosti za korupciju koja može potkopati integritet cjelokupnog sustava visokog obrazovanja. Akreditiranje visokih učilišta u zamjenu za mito ili popunjavanje upravnih odbora agencija pojedincima koji su u sukobu interesa samo su dva moguća primjera.

Ako se na višim razinama sve provodi u skladu sa zakonom, tada odgovornost za sprečavanje korupcije prelazi kroz agencije za vanjsko osiguravanje kvalitete dalje na visoka učilišta, s njihovim kompleksnim mehanizmima i brojnim dionicima. Dva suvremena razvojna trenda otežavaju im taj zadatak. Kao prvo, veliki interes za visokim obrazovanjem među mlađim stanovništvom zemalja u razvoju stavlja značajan pritisak na upisni postupak. I drugo, kontinuirani razvoj i sve veća sofisticiranost informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT), koja ne poznaje granice, proširuje mogućnosti za sve vrste prijevara.

Novi oblici visokog obrazovanja

Potrebno je na kraju spomenuti i sve veći trend ponude novih oblika visokog obrazovanja koje se izvodi – i s dobrim razlozima obično želi ostati – izvan okvira formalnog sustava visokog obrazovanja. Neki od njih, kao primjerice masovni otvoreni mrežni tečajevi (*Massive Open Online Courses – MOOC*), počinju kao neformalni oblici obrazovanja, no na višim stupnjevima znaju nuditi određene oblike digitalnih uvjerenja ili certifikata (npr. *open badges*). Mnogi od ovih oblika obrazovanja odgovaraju na stvarne potrebe tržišta i imali bi znatne koristi od procesa vanjskog osiguravanja kvalitete, koji bi potvrdili njihovu legitimnost te ih jasno odvojili od mutnog svijeta trgovanja diplomama. CHEA/CIQG nudi takvu uslugu putem svoje [Platforme kvalitete](#), a postupak je pokusno proveden za kineskog klijenta tijekom 2015.

Primjeri korupcije i kako ih spriječiti

Navedeni primjeri koruptivnih praksi i preventivnih mjera mogu biti od pomoći u borbi protiv akademske korupcije. Ponuđeni su kao smjernice i prijedlozi za moguće inicijative vladama, agencijama za osiguravanje kvalitete, visokim učilištima, njihovim nastavnicima i zaposlenicima, studentima, medijima, organizacijama civilnog društva, poslodavcima i strukovnim tijelima. Dodatni se konkretni primjeri koruptivnih praksi u sektoru visokog obrazovanja mogu naći na platformi mrežnih resursa ETICO (<http://etico.iiep.unesco.org>).

1. Borba protiv korupcije kontekstu reguliranja sustava visokog obrazovanja

Primjeri koruptivnih praksi

- Akreditiranje visokih učilišta i studijskih programa, odnosno dodjeljivanje ovlasti za izdavanje diploma / potvrda o kvalifikaciji, u zamjenu za mito ili usluge.
- Imenovanje nekvalificiranih pojedinaca ili osoba koje su u sukobu interesa u regulatorna tijela i uprave visokih učilišta.
- Imenovanje čelnika visokih učilišta mimo propisanog postupka.
- Politički ili komercijalni utjecaj na tijela za osiguravanje kvalitete i njihovo donošenje odluka.

Preventivne aktivnosti

1. Razviti transparentne postupke imenovanja članova upravnih tijela svih državnih institucija zaduženih za reguliranje i upravljanje sustavom visokog obrazovanja.
2. Iz tijela za osiguravanje kvalitete izuzeti sve pojedince koji su u sukobu interesa, a u standardima osiguravanja kvalitete istaknuti načelo čestitosti.
3. Sankcionirati sve dužnosnike, državne službenike i zaposlenike visokih učilišta s lažnim kvalifikacijama.
4. Osigurati da se izdavanje dopusnice za rad, dodjeljivanje ovlasti za izdavanje diploma te postupak akreditacije provode u skladu sa zakonskim propisima.
5. Zakonski osigurati zaštitu 'zviždača'.
6. Podizati javnu svijest o konceptu sukoba interesa.

2. Borba protiv korupcije u kontekstu nastavne djelatnosti visokih učilišta

Primjeri koruptivnih praksi

- Zapošljavanje/unapređivanje nastavnog i drugog osoblja na temelju mita, pristranosti ili političkog i drugog utjecaja.
- Neopravdani izostanci i neispunjavanje obveza nastavnika.
- Seksualno ili drugo uznemiravanje nastavnog osoblja i studenata.
- Promjene ocjena studenata u zamjenu za seksualne ili druge usluge.
- Pritisak uprave na nastavnike radi promjene ocjena (iz različitih neakademskih razloga).

Preventivne aktivnosti

1. Razviti unutarnji sustav osiguravanja kvalitete (SOK) u suradnji sa širim krugom dionika.
2. Odgovornost za nadzor sustava osiguravanja kvalitete dodijeliti višepozicioniranom članu osoblja.
3. Razviti institucijske politike i prateće postupke za slučajeve seksualnog i drugog uznemiravanja.
4. Razviti i slijediti transparentne postupke za imenovanje akademskog i drugog osoblja.
5. Razviti žalbene postupke vezane za procese akademskog i administrativnog odlučivanja.

3. Borba protiv korupcije u kontekstu privlačenja i upisa studenata

Primjeri koruptivnih praksi

- Prekoračenje definiranih upisnih kvota koje su postavila regulatorna tijela / tijela državne uprave.
- Objavljivanje neistinitih podataka u svrhu privlačenja studenata.
- Podmićivanje osoba zaduženih za upis studenata.
- Krivotvoreni prijepisi ocjena i/ili lažna pisma preporuke.
- Sudjelovanje u namještanju/prodavanju prijamnih ispita.

Preventivne aktivnosti

1. Slijediti definirane upisne kvote koje su odredila tijela državne uprave, strukovne organizacije i visoka učilišta.
2. Objaviti jasne kriterije i procedure upisa, napredovanja kroz studij te stjecanja kvalifikacije.
3. Pratiti primjenjuju li se kod privlačenja i upisa studenata relevantne zakonske odredbe i pravilnici visokog učilišta.
4. Provoditi odgovarajuću provjeru osoba zaduženih za upis studenata te im osigurati edukaciju i podršku.
5. Zasebno imenovati osobu koja će potvrđivati odluke o upisnom postupku te je redovito zamjenjivati.
6. Poštovati vremenski okvir i rokove upisnog postupka.
7. Strogo sankcionirati studente koji predaju krivotvorene ili lažne dokumente.
8. Zakonima o nedopuštenom oglašavanju i zaštiti potrošača obuhvatiti i područje visokog obrazovanja.

4. Borba protiv korupcije u kontekstu ocjenjivanja studenata

Primjeri koruptivnih praksi

- Prodavanje ispita ili ispitnih materijala te trgovanje pismenim radovima.
- Podmićivanje osoba koje nadgledaju i ocjenjuju ispite.
- Lažno predstavljanje u svrhu zamjene kandidata na ispit ili kod predavanja pismenih radova.
- Plagiranje i varanje u zadacima, ispitima i kontinuiranoj provjeri znanja.
- Nedosljednost i pristranost u ocjenjivanju.

Preventivne aktivnosti

1. Usvojiti, objaviti i primjenjivati kodeks ponašanja za zaposleno osoblje i studente.
2. Studente informirati o kaznama za plagiranje/varanje te izraditi i objaviti procedure za žalbe i pritužbe.
3. Osigurati zaštitu podataka prilikom pripreme i tiskanja ispita.
4. Imenovati odgovarajući broj osoba koje će nadzirati polaganje ispita; provoditi provjeru identiteta kandidata te uvesti videonadzor.
5. Koristiti anonimne ispitne obrasce (uz upotrebu bar kodova) te nadzirati ujednačenost primjene standarda ocjenjivanja.
6. Osigurati odgovarajuću zaštitu podataka o studentima (ograničenje na unos podataka, učinkovita mrežna sigurnost itd.).
7. Koristiti vanjske ispitivače ili ocjenjivanje dvaju različitih ispitivača kako bi se osigurala usporedivost standarda.

5. Borba protiv korupcije u kontekstu legitimnosti visokog učilišta i kvalifikacija koje izdaje

Primjeri koruptivnih praksi

- Trgovanje diplomama i akreditacijama (vidi prethodnu publikaciju UNESCO-a/CHEA-e).
- Krivotvorene prijepisa ocjena i diploma / potvrda o kvalifikaciji.
- Lažni podaci o kvalifikacijama u životopisima i prijavama za posao.
- Politički pritisak na visoka učilišta radi izdavanja diploma javnim osobama.

Preventivne aktivnosti

1. Voditi računa da visoko učilište ima ovlasti izdavati diplome / potvrde o kvalifikaciji za studijske programe koje izvodi te da su ti programi akreditirani.
2. Razviti međunarodne sigurnosne standarde za dokumente koji jamče legitimnost visokog učilišta.
3. Poticati države da osiguravaju integritet vlastitih procesa institucijske akreditacije.
4. Koristiti softverska rješenja za verifikaciju dokumenata kako bi se olakšao postupak provjere.

5. Provjeravati valjanost svih dokumenata koji se predaju za upis na visoko učilište ili prijavu za posao.

6. Borba protiv korupcije u kontekstu objavljivanja znanstvenih radova i publikacija

Primjeri koruptivnih praksi

- Predstavljanje tekstova prevedenih s drugih jezika kao izvornih radova.
- Situacije kada mentorji objavljaju – i potpisuju kao vlastite – radove temeljene na rezultatima istraživanja svojih studenata.
- Situacije kada recenzenti nekog časopisa koče objavljivanje radova svojih konkurenata.
- Falsificiranje podataka ili rezultata istraživanja.
- Neobjavljivanje 'nezgodnih' rezultata istraživanja zbog komercijalnih ili drugih interesa.

Preventivne aktivnosti

1. Razviti i primjenjivati etički kodeks za znanstveno-istraživački rad.
2. Usvojiti i primjenjivati kodeks ponašanja za mentore.
3. Koristiti antiplagijatorski softver za provjeru izvornosti znanstvenih radova.
4. Poticati objavljivanje u recenziranim časopisima i časopisima s otvorenim pristupom.
5. Za znanstveno osoblje osigurati osnovnu edukaciju o autorskim pravima i otvorenim obrazovnim resursima.
6. Osigurati pravnu i etičku provjeru svih komercijalno financiranih istraživanja.

7. Borba protiv korupcije u kontekstu podizanja javne svijesti

Primjeri koruptivnih praksi

- Situacije kada mediji ne objavljaju informacije nepovoljne po državna tijela ili dužnosnike.
- Situacije kada visoka učilišta objavljaju netočne informacije ili pokušavaju zaustaviti objavljivanje informacija koje im mogu štetiti.

Preventivne aktivnosti

1. Razviti etičke kodekse / kodekse ponašanja za državna tijela odgovorna za visoko obrazovanje i visoka učilišta, učiniti ih široko dostupnima te pratiti njihovu primjenu.
2. Uključiti studente i nastavno osoblje u sva upravljačka tijela visokih učilišta.
3. Poticati akademsko osoblje da u lokalnim, regionalnim i međunarodnim medijima razotkriva slučajevе korupcije.
4. Osigurati podatke o akreditacijskom statusu studijskih programa te zapošljivosti završenih studenata.
5. Objavljivati ispitne rezultate, a bazu podataka završenih studenata učiniti javno dostupnom.
6. Provoditi anonimne ankete studenata / bivših studenata o njihovoј percepciji korupcije na matičnom visokom učilištu te objavljivati rezultate takvih anketa.

7. Javno rangirati visoka učilišta prema kriteriju akademskog integriteta.

Sljedeći korak: poziv na akciju

Važnost visokog obrazovanja kao pokretača globalnog razvoja nikad nije bila veća i svjetske bi vlade, agencije za osiguravanje kvalitete i visoka učilišta morali biti svjesni opasnosti koju korupcija predstavlja za njegovu vjerodostojnost, učinkovitost i kvalitetu. Agencije za vanjsko osiguravanje kvalitete trebale bi poduzeti dodatne napore da ocijene rizik korupcije u vlastitom radu, a visoka bi učilišta morala osigurati da su njihovi sustavi osiguravanja kvalitete svrshishodni i za borbu protiv korupcije. Potrebno je isto tako odgovarajuće educirati osobe koje su zadužene za identificiranje i razotkrivanje koruptivnih praksi te im osigurati podršku.

Preporučujemo da se ovaj dokument prevede na lokalne jezike i učini dostupnim što širem krugu dionika putem nacionalnih i regionalnih mreža, kako bi borba protiv korupcije bila tema rasprave na sastancima i konferencijama širom svijeta.

Akademski je korupcija međunarodni problem koji pogađa i bogate i siromašne zemlje. Poželjno bi bilo uspostaviti mrežu organizacija koje se bore protiv korupcije te ojačati suradnju na relaciji sjever-jug u izgradnji kapaciteta za tu svrhu. CHEA/CIQG i IIIEP će razmotriti na koji način osigurati najbolju podršku takvim inicijativama te će nastaviti objavljivati publikacije na ovu temu.

PRILOG I

Matrica primjera učinkovitih preventivnih aktivnosti, prema skupinama dionika

Borba protiv korupcije kontekstu reguliranja sustava visokog obrazovanja	Tijela državne uprave	Agencije za osiguravanje kvalitete	VU	Nastavno i ostalo osoblje	Studenti	Mediji / Civilno društvo	Poslodavci i strukovne organizacije
Razviti transparentne postupke imenovanja članova upravnih tijela svih državnih institucija zaduženih za reguliranje i upravljanje sustavom visokog obrazovanja.	X	X		X	X	X	X
Iz tijela za osiguravanje kvalitete izuzeti sve pojedince koji su u sukobu interesa, a u standardima osiguravanja kvalitete istaknuti načelo čestitosti.	X	X	X			X	X
Sankcionirati sve dužnosnike, državne službenike i zaposlenike visokih učilišta s lažnim kvalifikacijama.	X	X	X			X	
Osigurati da se izdavanje dopusnice za rad, dodjeljivanje ovlasti za izdavanje diploma te postupak akreditacije provode u skladu sa zakonskim propisima.	X	X	X			X	X
Zakonski osigurati zaštitu 'zviždača'.	X		X	X		X	X
Podizati javnu svijest o konceptu sukoba interesa.	X	X	X	X	X	X	X

PRILOG I (*nastavak*)

Matrica primjera učinkovitih preventivnih aktivnosti, prema skupinama dionika

Borba protiv korupcije u kontekstu nastavne djelatnosti visokih učilišta	Tijela državne uprave	Agencije za osiguravanje kvalitete	VU	Nastavno i ostalo osoblje	Studenti	Mediji / Civilno društvo	Poslodavci i strukovne organizacije
Razviti unutarnji sustav osiguravanja kvalitete (ŠOK) u suradnji sa širim krugom dionika.			X	X	X		X
Odgovornost za nadzor sustava osiguravanja kvalitete dodijeliti višepozicioniranom članu osoblja.			X				
Razviti institucijske politike i prateće postupke za slučajeve seksualnog i drugog uznemiravanja.			X	X	X		
Razviti i slijediti transparentne postupke za imenovanje akademskog i drugog osoblja.			X	X		X	
Razviti žalbene postupke vezane za procese akademskog i administrativnog odlučivanja.			X	X	X		

PRILOG I (*nastavak*)

Matrica primjera učinkovitih preventivnih aktivnosti, prema skupinama dionika

Borba protiv korupcije u kontekstu privlačenja i upisa studenata	Tijela državne uprave	Agencije za osiguravanje kvalitete	VU	Nastavno i ostalo osoblje	Studenti	Mediji / Civilno društvo	Poslodavci i strukovne organizacije
Slijediti definirane upisne kvote koje su odredila tijela državne uprave, strukovne organizacije i VU.	X	X	X			X	X
Objaviti jasne kriterije i procedure upisa, napredovanja kroz studij te stjecanja kvalifikacije.		X	X	X		X	X
Pratiti primjenjuju li se kod privlačenja i upisa studenata relevantne zakonske odredbe i pravilnici visokog učilišta.	X	X	X	X		X	X
Provoditi odgovarajuću provjeru osoba zaduženih za upis studenata te im osigurati edukaciju i podršku.			X				
Zasebno imenovati osobu koja će potvrditi odluke o upisnom postupku te je redovito zamjenjivati.		X	X				
Poštovati vremenski okvir i rokove upisnog postupka.		X	X	X			
Strogo sankcionirati studente koji predaju krivotvorene ili lažne dokumente.		X	X			X	

PRILOG I (*nastavak*)

Matrica primjera učinkovitih preventivnih aktivnosti prema skupinama dionika

Zakonima o nedopuštenom oglašavanju i zaštiti potrošača obuhvatiti i područje visokog obrazovanja.	X	X			X	
--	---	---	--	--	---	--

PRILOG I (*nastavak*)

Matrica primjera učinkovitih preventivnih aktivnosti, prema skupinama dionika

Borba protiv korupcije u kontekstu ocjenjivanja studenata	Tijela državne uprave	Agencije za osiguranje kvalitete	VU	Nastavno i ostalo osoblje	Studenti	Mediji / Civilno društvo	Poslodavci i strukovne organizacije
Usvojiti, objaviti i primjenjivati kodeks ponašanja za zaposleno osoblje i studente.	X	X	X	X	X		X
Studente informirati o kaznama za plagiranje/varanje te izraditi i objaviti procedure za žalbe i pritužbe.			X	X	X	X	
Osigurati zaštitu podataka prilikom pripreme i tiskanja ispita.		X	X				X
Imenovati odgovarajući broj osoba koje će nadzirati polaganje ispita; provoditi provjeru identiteta kandidata te uvesti videonadzor.		X	X	X			
Koristiti anonimne ispitne obrasce (uz upotrebu bar kodova) te nadzirati ujednačenost primjene standarda ocjenjivanja.		X	X	X			X
Osigurati odgovarajuću zaštitu podataka o studentima (ograničenje na unos podataka, učinkovita mrežna sigurnost itd.).		X	X				

PRILOG I (*nastavak*)

Matrica primjera učinkovitih preventivnih aktivnosti, prema skupinama dionika

Koristiti vanjske ispitivače ili ocjenjivanje dvaju različitih ispitivača kako bi se osigurala usporedivost standarda.		X	X	X			X
--	--	---	---	---	--	--	---

PRILOG I (*nastavak*)

Matrica primjera učinkovitih preventivnih aktivnosti, prema skupinama dionika

Borba protiv korupcije u kontekstu legitimnosti visokog učilišta i kvalifikacija koje izdaje	Tijela državne uprave	Agencije za osiguravanje kvalitete	VU	Nastavno i ostalo osoblje	Studenti	Mediji / Civilno društvo	Poslodavci i strukovne organizacije
Voditi računa da visoko učilište ima ovlasti izdavati diplome / potvrde o kvalifikaciji za studijske programe koje izvodi te da su programi akreditirani.	X	X	X			X	X
Razviti međunarodne sigurnosne standarde za dokumente koji jamče legitimnost visokog učilišta.	X	X	X				X
Poticati države da osiguravaju integritet vlastitih procesa institucijske akreditacije.	X	X					X
Koristiti softverska rješenja za verifikaciju dokumenata kako bi se olakšao postupak provjere na svim razinama.	X	X	X			X	X
Provjeravati valjanost svih dokumenata koji se predaju za upis na visoko učilište ili prijavu za posao.	X	X	X	X	X	X	X

PRILOG I (*nastavak*)

Matrica primjera učinkovitih preventivnih aktivnosti, prema skupinama dionika

Borba protiv korupcije u kontekstu objavljivanja znanstvenih radova i publikacija	Tijela državne uprave	Agencije za osiguravanje kvalitete	VU	Nastavno i ostalo osoblje	Studenti	Mediji / Civilno društvo	Poslodavci i strukovne organizacije
Razviti i primjenjivati etički kodeks za znanstveno-istraživački rad.	X	X	X	X	X	X	X
Usvojiti i primjenjivati kodeks ponašanja za mentore.		X	X	X	X		
Koristiti antiplagijatorski softver za provjeru izvornosti znanstvenih radova.		X	X	X	X		
Poticati objavljivanje u recenziranim časopisima i časopisima s otvorenim pristupom.	X		X	X	X	X	X
Za znanstveno osoblje osigurati osnovnu edukaciju o autorskim pravima i otvorenim obrazovnim resursima.			X	X	X		
Osigurati pravnu i etičku provjeru svih komercijalno financiranih istraživanja.			X			X	

PRILOG I (*nastavak*)

Matrica primjera učinkovitih preventivnih aktivnosti, prema skupinama dionika

Borba protiv korupcije u kontekstu podizanja javne svijesti	Tijela državne uprave	Agencije za osiguravanje kvalitete	VU	Nastavno i ostalo osoblje	Studenti	Mediji / Civilno društvo	Poslodavci i strukovne organizacije
Razviti etičke kodekse / kodekse ponašanja za državna tijela odgovorna za visoko obrazovanje i visoka učilišta te ih učiniti široko dostupnim.	X	X	X			X	X
Uključiti studente i nastavno osoblje u sva upravljačka tijela visokih učilišta.	X	X	X	X	X	X	
Poticati akademsko osoblje da u lokalnim, regionalnim i međunarodnim medijima razotkriva slučajeve korupcije.			X	X		X	
Osigurati podatke o akreditacijskom statusu studijskih programa te zapošljivosti završenih studenata.		X	X			X	X
Objavljivati ispitne rezultate, a bazu podataka završenih studenata učiniti javno dostupnom.			X				
Provoditi anonimne ankete studenata / bivših studenata o njihovoј percepciji korupcije na matičnom visokom učilištu te objavljivati rezultate takvih anketa.			X		X	X	
Javno rangirati visoka učilišta prema kriteriju akademskog integriteta.		X	X			X	

PRILOG II

ODABRANE REFERENCE O SLUČAJEVIMA KORUPCIJE¹

- Abd El-Galil, T. 2015. *Master's degree programs in Egypt plagued by corruption*. Al-Fanar Media. Preuzeto 18. travnja 2016. s <http://www.al-fanarmedia.org/2015/06/masters-degree-programs-in-egypt-plagued-by-corruption/>
- BBC News. 2015. *Vyapam: India's deadly medical school exam scandal*. Preuzeto 18. travnja 2016. s <http://www.bbc.com/news/world-asia-india-33421572>
- Besser, L.; Cronau, P. 2015. *Degrees of deception. Four Corners Video*, Australian Broadcasting Corporation ABC. Preuzeto 18. travnja 2016. s <http://www.abc.net.au/4corners/stories/2015/04/20/4217741.htm>
- CafeBabel. 2010. *'University mafia' cut corners in Czech Republic, Slovakia, Germany and France: Degree mills in Europe*. Preuzeto 23. travnja 2016. s http://www.cafebabel.co.uk/article/_university-mafia-cut-corners-in-czech-republic-slovakia-germany-and-france.html
- Dube, D. 2015. *Bogus education rife*. The New Age, JAR. Preuzeto 18. travnja 2016. s <http://www.thenewage.co.za/bogus-education-rife/>
- Fursova, V.; Simons, G. 2014. *Social problems of modern Russian higher education: the example of corruption*. International Education Series, 710.
- Idoniboye-Obu, S.A. 2014. *Corruption in higher education in Nigeria: prevalence, structures and patterns among students of higher education institutions in Nigeria*. PhD thesis, University of Kwazulu-Natal, JAR. Preuzeto 18. travnja 2016. s http://researchspace.ukzn.ac.za/xmlui/bitstream/handle/10413/12355/Idoniboye-Obu_Sakiemi_A_2015.pdf?sequence=1
- Kigotho, W. 2013. *Corruption is eroding higher education's benefits*. University World News, Africa. Preuzeto 18. travnja 2016. s <http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20131001160142405>
- Loussikan, K. 2015. *Detecting essay fraud*. Inside Higher Ed. Preuzeto 18. travnja 2016. s <https://www.insidehighered.com/news/2015/06/18/international-network-shows-difficulty-detecting-student-ghostwriting>
- MacAskil, A.; Stecklow, S.; Miglani, S. 2015. *Broken health: Rampant fraud at medical schools leaves Indian healthcare in crisis*. Reuters. Preuzeto 18. travnja 2016. s <http://www.reuters.com/investigates/special-report/india-medicine-education/>

---

¹ CHEA i IIEP ne mogu jamčiti za točnost podataka u navedenim člancima.

PRILOG II

ODABRANE REFERENCE O SLUČAJEVIMA KORUPCIJE (*nastavak*)

Maina, S.B. 2015. *Certificates of doom: how universities and colleges sell diplomas and clean up degrees.* NTV video, Daily Nation, Kenya. Preuzeto 18. travnja 2016. s <http://www.nation.co.ke/news/How-universities-and-colleges-sell-diplomas-and-clean-up-degrees-/1056/2609982/-/8w4ueaz/-/index.html>

Mohamedbhai, G. 2016. *The scourge of fraud and corruption in higher education.* International Higher Education, 84, 12-14.

Molefe, R. 2015. *42 bogus universities and colleges shut down.* The New Age (South Africa). Preuzeto 18. travnja 2016. s <http://www.pressreader.com/south-africa/the-new-age-free-state/20150522/281599534087556/TextView>

Osipian, A.L. 2009. *Investigating corruption in American higher education: the methodology: Evolving Trends in Higher Education, Corruption and American Higher Education, The FedUni Journal of Higher Education*, svibanj, 49-81.

———. 2016. Corruption scandal in the Far East, *University World News* #410.
<http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20160419152126958>

Redden, E.; Jaschik, S. 2015. *Indicted for cheating.* Inside Higher Ed. Preuzeto 18. travnja 2016. s <https://www.insidehighered.com/news/2015/05/29/chinese-nationals-indicted-elaborate-cheating-scheme-standardized-admissions-tests>

Slovak Spectator. 2016. *UPJŠ's Medical Faculty accused of corruption (bribery in testing and examinations).* Preuzeto 23. travnja 2016. s
<http://spectator.sme.sk/c/20098587/upjss-medical-faculty-accused-of-corruption.html>

Yang, Rui. 2015. *Corruption in China's higher education system: A malignant tumor.* International Higher Education, proljeće, 39, 18-20.

PRILOG III

SUDIONICI SKUPA O KORUPCIJI

Carolyn Campbell
Senior Consultant
The Observatory on Borderless Higher Education
Redhill Chambers
2d High Street, Redhill Surrey RH1 1RJ
United Kingdom
Carolyn.Campbell@obhe.ac.uk

Sir John Daniel (supredsjedatelj i izvjestitelj)
Research Associate – Contact North
#205-3133 Cambie St.
Vancouver, BC
V5Z 4N2
Canada
odlsirjohn@gmail.com

Irene Glendinning
Academic Manager for Student Experience
Faculty of Engineering and Computing
Coventry University
Priory Street
Coventry, CV1 5FB
United Kingdom
csx128@coventry.ac.uk

Prof. Vasil Gluchman
Dean of the Faculty of Philosophy
University of Presov
ulica 17. novembra
080 01 Prešov
Slovakia
vasil.gluchman@unipo.sk

Dale Gough
Director, International Education Services
American Association of College Registrars
and Admission Officers
One Dupont Circle NW, Suite
520 Washington, DC 20036
USA
goughd@aacrao.org

Prof. Dr Ahmad Jammal
Director General of Higher Education
Ministry of Education and Higher Education
GDHE, Habib Abi Chahla Street
Beside UNESCO Palace
Beirut, Lebanon
ajammal@higher-edu.gov.lb

Prof. Goolam Mohamedbhai
Couacaud Lane
Sivananda Street
Rose-Hill
71368 Mauritius
g_t_mobhai@yahoo.co.uk

Prof. Peter Okebukola
Pro Chancellor-Crawford University & Chairman of
Council
Apostolic Faith Campground
Anthony Village, Lagos
Nigeria
pokebukola@yahoo.com

Dr Elizabeth H. Sibolski
President, Middle States Commission on Higher
Education
3624 Market Street
2nd Floor West
Philadelphia, PA 19104
USA
esibolski@msche.org

Prof. N.V. Varghese
Director, Centre for Policy Research in Higher Education
(CPRHE)
NUEPA
17-B, Sri Aurobindo Marg
New Delhi-110016
India
nv.varghese@nuepa.org

PRILOG III

SUDIONICI SKUPA O KORUPCIJI (*nastavak*)

Council for Higher Education Accreditation (CHEA)

Judith Eaton
President
Council for Higher Education
Accreditation One Dupont Circle NW,
Suite 510 Washington DC 20036-1135
USA
eaton@chea.org

Stamenka Uvalić-Trumbić
CHEA International Quality Group
(CIQG) 2, Boulevard Exelmans
75016 Paris
France
suvalictrumbic@gmail.com

International Institute for Educational Planning (IIEP-UNESCO)

Muriel Poisson (supredsjedateljica)
Head a.i., Research and Development Team
IIEP-UNESCO
7-9 rue Eugène Delacroix
75116 Paris
France
m.poisson@iiep.unesco.org

Michaela Martin
Programme
Specialist IIEP-
UNESCO
7-9 rue Eugène Delacroix
75116 Paris
France
m.martin@iiep.unesco.org

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

7, Place De Fontenoy
75007 Paris, France
(TEL) +33 (0) 1 45 68 10 00
(FAX) +33 (0) 1 45 67 16 90
Website: www.unesco.org

International Institute for Educational

Planning IIEP-UNESCO
7-9, rue Eugène Delacroix
75116 Paris, France
(TEL) +33 (0) 1 45 03 77 00
(FAX) +33 (0) 1 40 72 83 66
Website: www.iiep.unesco.org

Council for Higher Education Accreditation

International Quality Group
CHEA/CIQG

One Dupont Circle NW, Suite 510
Washington, DC 20036
(TEL) 202-955-6126
(FAX) 202-955-6129
Website: www.chea.org
